

PUZZLE PIECE

Nr. 6 – oktober 2018

Af Rebecca Adler-Nissen, Frederik
Hjorth & Yevgeniy Golovchenko

Digital misinformation: Hvordan virker det egentlig?

Præsidentvalget i USA 2016 har vist, at fremmede magter besidder såvel evner som vilje til at forsøge at påvirke demokratiske valghandlinger via forskellige typer af misinformation på de sociale medier. Med mindre end et år til næste danske folketingsvalg er et vigtigt spørgsmål, hvilke initiativer Danmark kan og bør tage for at dæmme op for de risici. Dette puzzle piece beskriver ny international og dansk forskning i misinformation og udpeger en række fokusområder, som en strategi mod misinformation kan prioritere. F.eks. bør en dansk indsats afspejle, at visse grupper (f.eks. ældre) synes særligt udsatte, og at det i vidt omfang er individuelle borgere, der bidrager til spredning af mis- og disinformation.

LØSNING

I det videre arbejde med at inddæmme risici for mis- og disinformations-kampagner målrettet Danmark kan der peges på en række løsninger og prioriteringer, som kan bidrage til at fokusere en evt. dansk indsats:

1. Der skal investeres yderligere ressourcer i samfundsvidenskabelig forskning i misinformation i Danmark
2. En differentieret og flerstrengt anti-misinformations-indsats med særlig fokus på at styrke ældre borgere
3. Nye love og tiltag skal afveje dilemmaer mellem at sikre enkelte borgere mod misinformation og værne om ytringsfriheden

Læs en uddybning af løsningerne på side 8

Stigende internationalt og dansk fokus på risici for misinformation

Politisk misinformation er en risikofaktor

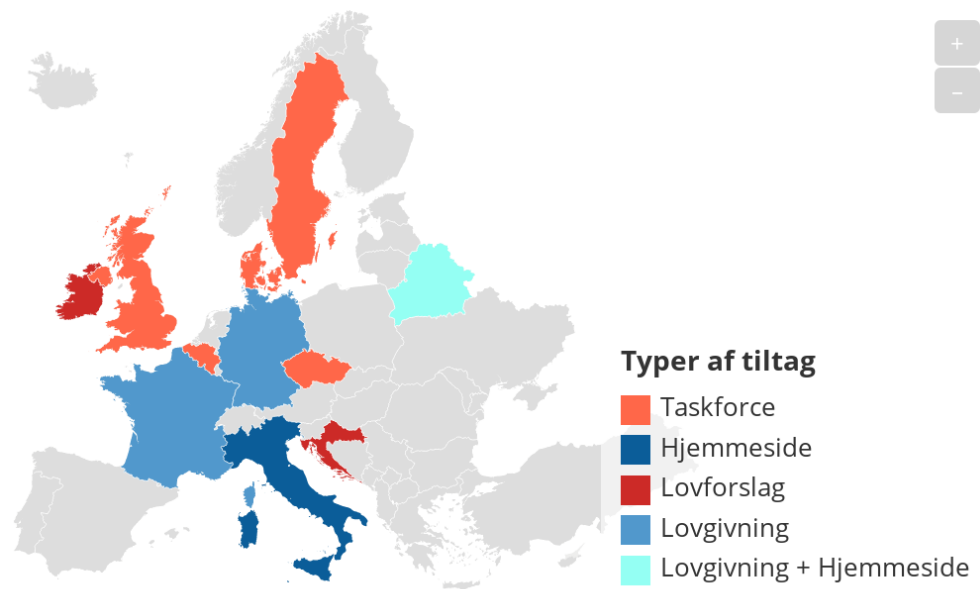
Allerede tilbage i 2013 udpegede World Economic Forum politisk misinformation som en væsentlig global risikofaktor. Men siden det amerikanske præsidentvalg 2016 - som det amerikanske justitsministerium efterfølgende har dokumenteret blev gjort til genstand for en russisk orkestreret misinformation kampagne via "troldefabrikken" Internet Research Agency - har den sikkerhedspolitiske og demokratiske risiko for ekstern indblanding i nationale valghandlinger opnået stor politisk og offentlig bevågenhed.

Europæiske tiltag mod misinformation

I Europa har myndigheder i en række lande (f.eks. Frankrig, Tyskland, England og Sverige) udtrykt bekymring for potentiel fremmed indblanding i nationale valg via misinformation. Og i adskillige lande er forskellige typer af tiltag og initiativer iværksat med det formål at dæmme op for den risiko (se figuren nedenfor for at få et overblik over indsatser).

FIGUR

Europæiske tiltag mod disinformation

Map: Political Ideas and Analysis, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet •
Kilde: <https://www.poynter.org/news/guide-anti-misinformation-actions-around-world>

Tryk på kortet og få et overblik over tiltag, der er blevet indført mod misinformation

Danske initiativer mod misinformation er påbegyndt

I Danmark vurderer Forsvarets Efterretningstjeneste ligeledes, at der er en potentiel trussel om russisk påvirkning af det kommende danske folketingsvalg. Den danske regering har nedsat en tværministeriel task-force, skal fokusere på, hvordan eventuelle russiske påvirkningskampagner kan modgås. Desuden har regeringen netop i september 2018 lanceret en ny handlingsplan, der bl.a. lover fremsættelse af lovforslag om etablering af strafferetligt værn mod andre staters påvirkningskampagner rettet mod Danmark. Indtil videre er lovforslag om ulovlig påvirkningsvirksomhed samt freds- og æreskrænkelser i høring.

Forskning kan bidrage med løsningsforlag

Klik på puslepilsbrikken og få en forklaring på forskellen mellem **disinformation, misinformation** og **fake news**.

Indsats kan trække på eksisterende forskning

Det gode spørgsmål i forlængelse heraf er naturligvis, hvordan en sådan task-force, handlingsplan m.v. kan gribe problemstillingen an, og hvilke typer af indsatser den bør indeholde og prioritere. Selvom størstedelen af den internationale forskning i online politisk misinformation både er relativt ny og primært har undersøgt udviklingen i USA, findes der allerede relevant forskningsviden, der kan understøtte og bidrage til prioriteringen af en dansk indsats mod potentielle misinformation.

Fire indsigter fra den internationale forskning i spredning af misinformation

En fokuseret politisk indsats i Danmark kan med fordel tage afsæt i allerede eksisterende international forskning i misinformation. Den internationale forskning har hovedsageligt undersøgt og beskrevet udbredelsen af falske nyheder og fremmede påvirkningskampagner rettet mod præsidentvalget i USA i 2016. Og selvom der ikke findes mange studier af misinformation i Danmark, kan studier af udbredelsen af misinformation i USA være indikatorer for den type af udfordringer og dilemmaer, som Danmark potentielt står overfor nu og i fremtiden:

Misinformation spredes hurtigere og når bredere ud end sandfærdig information

I 2018 har et forskningshold fra MIT udgivet en artikel i tidsskriftet *Science*, der viser, at misinformation spredes hurtigere på det sociale medie Twitter end sandfærdig information. På baggrund af omfattende fakta-tjek af en række nyhedshistorier, der cirkulerede på Twitter i perioden 2006 til 2017, har forskerne kortlagt henholdsvis sandfærdige og misinformerende nyheder. Deres analyse viser, at falske historier spredes både hurtigere og når langt flere mennesker end sande historier på Twitter. Forskerne fandt, at det er 70 pct. mere sandsynligt, at en falsk historie bliver retweeted end en sand historie.

OBS!

Flere forhold gør det metodisk vanskeligt at studere misinformation:

Isolering af eksponering

Sondring mellem eksponering og reel påvirkning

Klik på puslepilsbrikken og læs mere

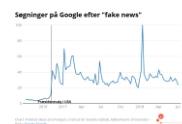

Vælgere gør brug af falske nyhedssider i valgkampe – men nogle mere end andre

I 2018 har et andet forskningshold fra New York University og Stanford University estimeret, at hver amerikaner (i gennemsnit) besøgte og læste en til to nyheder, der stammede fra falske nyhedssider (dvs. hjemmesider hvor mere end halvdelen af informationen er falsk) i perioden før, under og op til det amerikanske præsidentvalg i november 2016. I alt modtog disse falske nyhedssider 159 mio. besøg af amerikanske vælgere i valgmanden. Forskerne har endvidere undersøgt, hvorvidt forskellige grupper af amerikanere kan huske og tror på henholdsvis informerende og misinformerende nyhedsoverskrifter. Ifølge forskerne forekommer personer, der bruger mere tid på medieforbrug og personer med højere uddannelse at have mere korrekte formodninger angående nyheders eventuelle sandhedsværdi.

FAKTA

Den stigende interesse for "fake news" er tæt forbundet med **præsidentvalget i USA i 2016**. Klik på grafen og se antallet af **Google-søgninger efter "fake news"** siden valget.

Etablerede nyhedsmedier bidrager også til spredning af misinformation

Som nævnt ovenfor, er det af bl.a. de amerikanske myndigheder samt tech-giganterne (bl.a. Facebook, Twitter og Google) dokumenteret, at det russisk stats-sponsorerede "Internet Research Agency" ("Troldefabrikken") har forsøgt at påvirke amerikanske vælgere via de sociale medier under den amerikanske præsidentvalgekamp. Ifølge Twitter selv har mindst 1,4 millioner amerikanere enten trykket på like, delt eller kommenteret på tweets, der blev lagt op af den russiske "troldefabrik". I forlængelse heraf har et forskningshold fra University of Wisconsin-Madison dokumenteret, at russiske "trolle-profiler" er citeret af mindst 32 store nyhedssider herunder *Huffington Post*, *Washington Times* og *The Guardian*. Disse citater blev oftest inddraget af journalister som eksempler på "almindelige borgeres" meninger på sociale medier.

SE HER

Det er vigtigt at sondre mellem forskellige typer **af afsendere af fejlagtig information**. Klik på billedet og se forskellen på bl.a. **"trolls" og "bots"**

Ældre forekommer særligt udsatte for misinformation

Ligeledes viser adskillige studier, at ældre borgere oftere eksponeres for og selv (evt. uforvarende) bidrager til spredning af misinformation. F.eks. har et forskerhold undersøgt spredningen af misinformation i forbindelse med den amerikanske præsidentvalgekamp og vist, at spredning af pro-Trump falske nyheder er stærkt koncentreret blandt borgere over 60 år.

Ny dansk forskning kortlægger, hvem der spreder misinformation

Ny dansk forskning i aktører ved misinformation

Den eksisterende forskning siger imidlertid mindre om, hvilke typer af aktører der bidrager til at sprede og udbrede misinformation, ligesom der også mangler viden om, hvilke grupper der er mest i farezonen for at blive eksponeret. Men det kaster bl.a. ny dansk forskning lys over.

Misinformation i forbindelse med MH17-styrtet

Den 17. juli 2014 blev et Malaysia Airlines passagerfly (MH17) skudt ned over Ukraine. Alle 298 passagerer og besætningsmedlemmer om bord omkom. Efterfølgende blev omstændighederne omkring flystyrtet undersøgt af et hollandsk ledet, internationalt efterforskningshold (JIT). I september 2016 aflagde JIT rapport og konkluderede, at MH17 blev skudt ned af et missil affyret fra et område kontrolleret af pro-russiske separatister, og at missilet med stor sandsynlighed stammede fra den russiske hær. Men allerede i timerne umiddelbart efter MH17's nedskydning begyndte rivaliserende forklaringer på flystyrtet at cirkulere på de sociale medier. Vestlige medier hævdede, at flyet blev bragt ned af pro-russiske separatister. Den russiske regering hævdede omvendt, at det ukrainske militær stod bag.

Undersøgelse af aktører, der spreder misinformation

I artiklen "State, media and civil society in the information warfare over Ukraine: citizen curators of digital disinformation", der i september 2018 er udgivet i *International Affairs*, har forskerholdet bag dette puzzle piece undersøgt, hvordan disse forskellige påstande om årsagen til MH17's styrt spredte sig på det sociale medie Twitter. Særligt har forskergruppen undersøgt, hvilke typer af aktører der bidrager til spredningen af de forskellige typer af påstande (idet undersøgelsen lagde til grund, at JIT's konklusioner kunne regnes for sandfærdige).

BAGGRUND

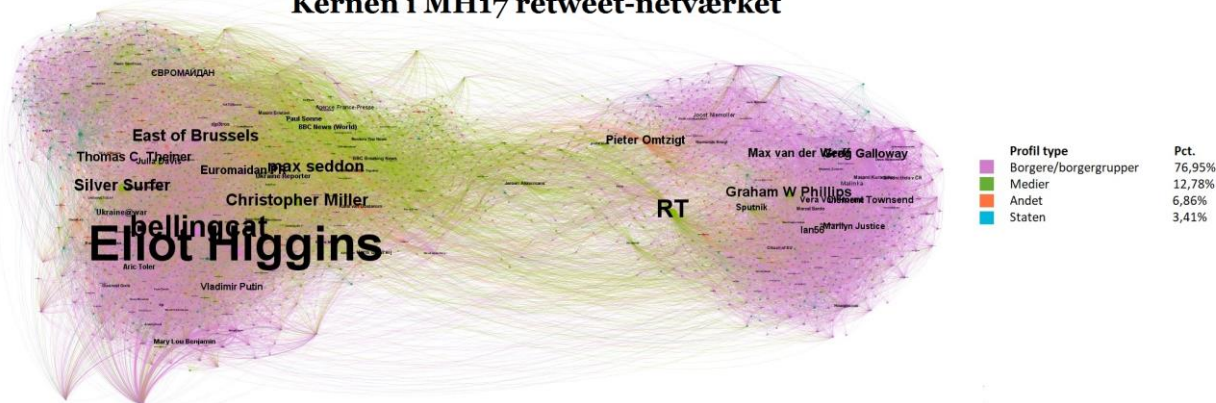
Artiklen "**State, media and civil society in the information warfare over Ukraine: citizen curators of digital disinformation**" undersøger, hvilke typer af aktører der bidrager til spredningen af misinformation.

Almindelige borgere spredter misinformation

Analysen rummer både en god og en dårlig nyhed. Den dårlige nyhed er, at det tilsyneladende er almindelige borgere og civilsamfundsgrupper, der spiller den største rolle ift. at sprede mis- og disinformation (se figuren nedenfor).

FIGUR

Kernen i MH17 retweet-netværket

Data: Adgang via Twitter Gardenhose API. Figur: Yevgeniy Golovchenko, Mareike Hartmann & Rebecca Adler-Nissen, 2018

Kernen i MH17 retweet-netværket: Punkter repræsenterer profiler. Et link mellem to punkter betyder, at en profil har retweetet den anden. Punktets og profilnavnstørrelse afspejler antallet af brugere, der har retweetet profilen. Farven afspejler profiltype baseret på brugerens egen beskrivelse, mens farven på forbindelsen afspejler profiltypen for den, der er retweetet. Navnene i netværket repræsenterer ikke nødvendigvis brugerens rigtige navn.

Det er primært borgere og NGO'ere, der spredter misinformation

Som det fremgår af figuren, er MH17-debatten stærkt polariseret i to modstående klynger. De mest re-tweetede brugere i klyngen til venstre understøtter JIT's konklusioner. De mest re-tweetede brugere i klyngen til højre hævder omvendt, at Ukraine og/eller Vesten skød MH17 ned. Ikke alle brugere er dog med til at diskutere årsagen til nedskydningen, da nogle personer i netværket blot udtrykker deres medfølelse for de involverede i tragedien. Dernæst fremgår det, at forskellige typer af aktører (statslige aktører markeret med orange); civilsamfundsaktører som borgere og NGO'er (markeret med lilla) samt medier (markeret med grøn) optager mere eller mindre centrale placeringer i netværket. Og endelig at særligt borgere og civilsamfundsgrupper indtager den mest centrale placering i kernen af retweet-netværket. Kort sagt viser analysen, at det primært er borgere og civilsamfund, der er de mest populære kilder til både information og misinformation blandt de brugere, der er mest engagerede i debatten om MH17. Tilsyneladende har denne gruppe i nogle tilfælde (som f.eks. MH17) større indflydelse på de sociale medier end etablerede medier og statslige aktører. Resultatet bør ikke fortolkes sådan, at borgere handler isoleret fra stater, regeringer og mainstream-

mediers information. Borgere spreder ofte (mis- og dis)-information, der oprindeligt er produceret af regeringer eller statsstyrede medier, men de producerer altså også deres egen information.

Det er også primært borgere, der bekæmper misinformation

Den gode nyhed er omvendt, at borgerne ligeledes spiller en aktiv rolle i bekæmpelsen af misinformation. Det var således også borgere, der stod bag de mest delte tweets, der understøttede JIT's resultater. Samlet set viser analysen, at almindelige borgere ikke blot bør ansues som passive mål for udefrakommende manipulation og misinformationskampagner. Borgerne er lige så aktive og indflydelsesrige i at sprede og modsige misinformation. Selvom det næppe er overraskende, at mange borgere er aktive på Twitter, er det alligevel bemærkelsesværdigt, at de i så højt politiseret tilfælde som nedskydningen af MH17, alligevel fremtræder som stærkt indflydelsesrige aktører med en central placering i retweet-netværket.

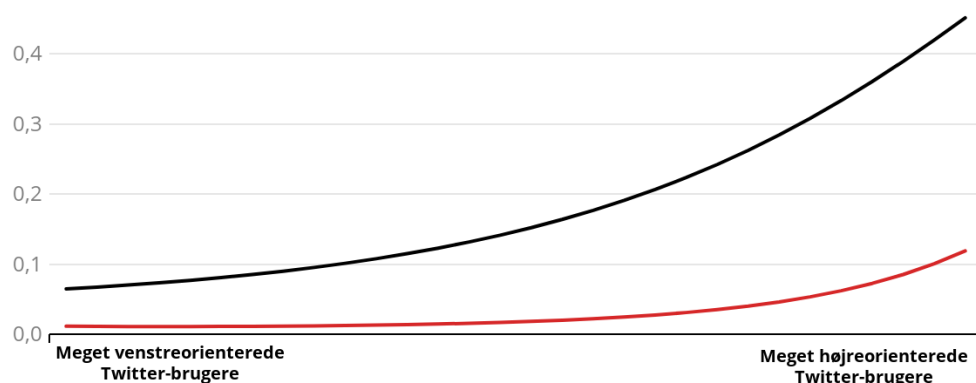
Misinformation rammer skævt

På trods af at det primært er almindelige borgere, der spreder misinformation, er det ikke alle, der er lige modtagelige overfor denne. I undersøgelsen af spredningen af information om nedskydningen af MH17 på Twitter, viser det sig, at højreorienterede amerikanere i langt højere grad blev eksponeret for prorussisk misinformation end deres venstreorienterede landsmænd. Sammenhængen mellem politisk orientering og sandsynlighed for eksponering for prorussisk misinformation fremgår af nedenstående figur.

FIGUR

Sandsynligheden for, at man følger en konto på Twitter, som spreder pro-russisk misinformation

- Andel af al information, der er pro-russisk misinformation
- Andel af al information om MH17-styrtet, der er pro-russisk misinformation

Grafik: Political Ideas and Analysis • Kilde: Hjorth & Adler-Nissen (2018)

Sandsynlighed for at følge en konto som spreder misinformation om MH17-styrtet som funktion af politisk ideologi. Den røde linje viser hvor stor en andel misinformation udgør af al information. Den sorte linje viser, hvor stor en andel misinformation udgør af den samlede information om MH17-styrtet.

Hvordan kan Danmark imødegå digital misinformation?

Behov for forskning i misinformation i en dansk kontekst

Amerikansk forskning i udbredelsen af misinformation i USA (f.eks. ifm. den amerikanske præsidentvalgkamp i 2016) bør naturligvis kun med forsigtighed generaliseres, anvendes og lægges til grundlag for politik i en dansk kontekst. Der er endnu ikke dokumenterede tilfælde af f.eks. falske politiske reklamer i Danmark, og det er ikke givet, at en evt. misinformationskampagne vil antage samme form eller gøre brug af samme virkemidler, som de der har været anvendt i f.eks. USA.

Danskere adskiller sig fra amerikanere

Sammenlignet med USA er Danmark f.eks. et langt mindre sprogeområde; relativt mindre sikkerheds- og geopolitisk betydningsfuldt; betydeligt mindre politisk polariseret; hjemsted for en folkeskole, hvis formålsparagraf også betoner dannelse til demokratisk medborger; danskere anvender i højere grad Facebook frem for Twitter m.v. Forhold som disse spiller givetvis en rolle for, i hvilket omfang og ad hvilke kanaler eventuel digital misinformation kan udbredes i en dansk offentlighed. Kort sagt kan amerikanske erfaringer næppe overføres direkte til danske forhold.

FAKTA

Hvorfor ender nogle mennesker med at tro på noget, der er falsk? Tryk på puslespilsbrikken, og læs om **de fire centrale mekanismer**, der er med til at sprede misinformation

Sparsom dansk forskning

Der findes p.t. ikke meget forskning i udbredelsen samt gennemslagskraften af digital misinformation i dansk og skandinavisk kontekst. En undersøgelse af forskere fra Aarhus Universitet og Temple University har vist, at danske borgere der støtter politisk vold også er mere villige til at sprede rygter på sociale medier. Forskere fra IT-Universitetet i København har vist, at danske brugere af sociale medier tilsyneladende udsættes for flere modsatrettede holdninger end andre typer af konventionelle mediebrugere (hvad der til dels synes at afkræfte påstanden om, at danskere lever i SoMe-skabte filterbobler eller ekkokamre). Men derudover er forskningen forholdsvis sparsom.

SE HER!

Hvis du vil vide mere om forskningen bag:

Digital Disinformation er et forskningsprojekt ledet af Professor Rebecca Adler-Nissen og finansieret af Carlsbergfondet. Det tværfaglige forskningshold består desuden af Frederik Hjorth, Yevgeniy Golovchenko, Mareike Hartmann, Sune Lehmann og Anders Søgaard.

Tre anbefalinger

På den er baggrund fremsætter dette puzzle piece tre overordnede anbefalinger:

LØSNING

1. Forskningsverdenen opnår hele tiden stadig større empirisk underbygget viden om, hvordan misinformation spredtes og forbruges. Men **næsten al forskningen i digital misinformation kommer fra studier i USA**. Det er en naturlig konsekvens af, at størstedelen af de tilgængelige data stammer fra USA, og at debatter i den videnskabelige litteratur kredser om den amerikanske case. Men det efterlader omfanget af digital misinformation i Danmark næsten ubeskrevet. Vi anbefaler på den baggrund, at der fra politiske hold **afsættes ressourcer til lignende videnskabelige undersøgelser i Danmark**.

2. En del studier peger på, at **digital misinformation rammer en befolkning skævt**. Faktisk er en af de mest konsistente resultater på tværs af videnskabelige undersøgelser, at ældre borgere er mere modtagelige over for misinformation på nettet end yngre borgere. På den baggrund kan det anbefales, at der iværksættes en **særlig indsats til at styrke ældre borgere**, når det gælder årvågenhed over for digital politisk misinformation. Det kunne fx. være i form af et samarbejde med Ældre Sagen, der allerede udbyder it-kurser målrettet ældre.

3. Det **er ofte almindelige borgere, der spreder misinformation**. Selvom fremmede magter, professionelle trolde og bots spiller en vigtig rolle, viser ny dansk forskning, at en betydelig del af almindelige borgeres eksponering for misinformation er medieret af andre borgere. Det gør isoleret set problemet mere håndgribeligt, men det skaber også nye spændinger mellem hensynene til på den ene side den offentlige sfære og på den anden side den enkeltes ytringsfrihed. På den baggrund kan det anbefales, at danske beslutningstagere i højere grad begynder **at forholde sig til de politiske og juridiske dilemmaer**, der opstår, når almindelige borgere (evt. uforvarende) spreder politisk misinformation. Det anbefales, at **Ytringsfrihedskommissionen, der skal afslutte sit arbejde i løbet af første halvdel af 2019, belyser disse dilemmaer, når det gælder almindelige borgeres spredning af misinformation**. Evt. lovændringer og nye tiltag bør naturligvis afvejes og afbalanceres ift. til et hensyn til ytringsfrihed.

VIDEO

KOLOFON

Forfattere

Rebecca Adler-Nissen, professor

Mail: ran@ifs.ku.dk

Telefon: +45 30 22 40 75

Frederik Hjorth, adjunkt

Mail: fh@ifs.ku.dk

Telefon: +45 35 32 41 04

Yevgeniy Golovchenko, Ph.d.-studerende

Mail: yg@ifs.ku.dk

Telefon: +45 35 33 34 18

Redaktion

Martin Møller Boje Rasmussen, postdoc

mbr@ifs.ku.dk, +45 35 33 44 29

Line Louise Bahner, fuldmægtig

liba@ifs.ku.dk, +45 35 33 60 89

Sofie Hvid Rasmussen, student

ashr@ifs.ku.dk, +45 29 80 97 99

Viktoria Uhrskov, student

vu@ifs.ku.dk, +45 20 94 90 11

Ann-Sofie Koutsis Olsen, student

asko@ifs.ku.dk, +45 26 12 32 81

***Political Ideas and Analysis** er Institut for Statskundskabs offentlige policy platform.*

***P.I.A.** har som ambition sammen med forskere, beslutningstagere og andre at afkorte afstanden fra forskning til forandring i samfundet. Vi bringer den nyeste forskningsviden i spil og bidrager derved til nye løsninger på komplekse politiske og samfundsmæssige udfordringer på dansk, europæisk og globalt plan.*

Du kan altid kende P.I.A.'s politiske ideer og analyser på, at de er:

Pålidelige – viden du kan tro

Involverende – viden du kan nå

Anvendelige – viden du kan bruge

***Puzzle Pieces** er korte, overskuelige og digitale policy briefs, der giver dig én "brik" forskningsbaseret viden, du kan tro, nå og bruge.*

NOTER OG REFERENCER

Golovchenko, Yevgeniy, Mareike Hartmann & Rebecca Adler-Nissen. 2018. "State, media and civil society in the information warfare over Ukraine: citizen curators of digital disinformation". *International Affairs*, vol. 95. no. 5, pp. 975–994.

Hjorth, Frederik & Rebecca Adler-Nissen. 2018. "Ideological Asymmetry in the Reach of Pro-Russian Digital Disinformation to US Audiences". *Journal of Communication*, revise and resubmit.

Golovchenko, Yevgeniy & Rebecca Adler-Nissen. 2018. "Who spread disinformation about the MH17 crash? We followed the Twitter trail", *Washington Post*, 20. september 2018.

Hjorth, Frederik & Rebecca Adler-Nissen. 2018. "Fake. Prorussisk misinformation rammer skævt". *Politiken*, 8. april 2018.

www.disinfo.ku.dk
